

Perepoliitika eesmärgid ja põhimõtted

Kadri Raid

Perepoliitika juht

Laste ja perede osakond

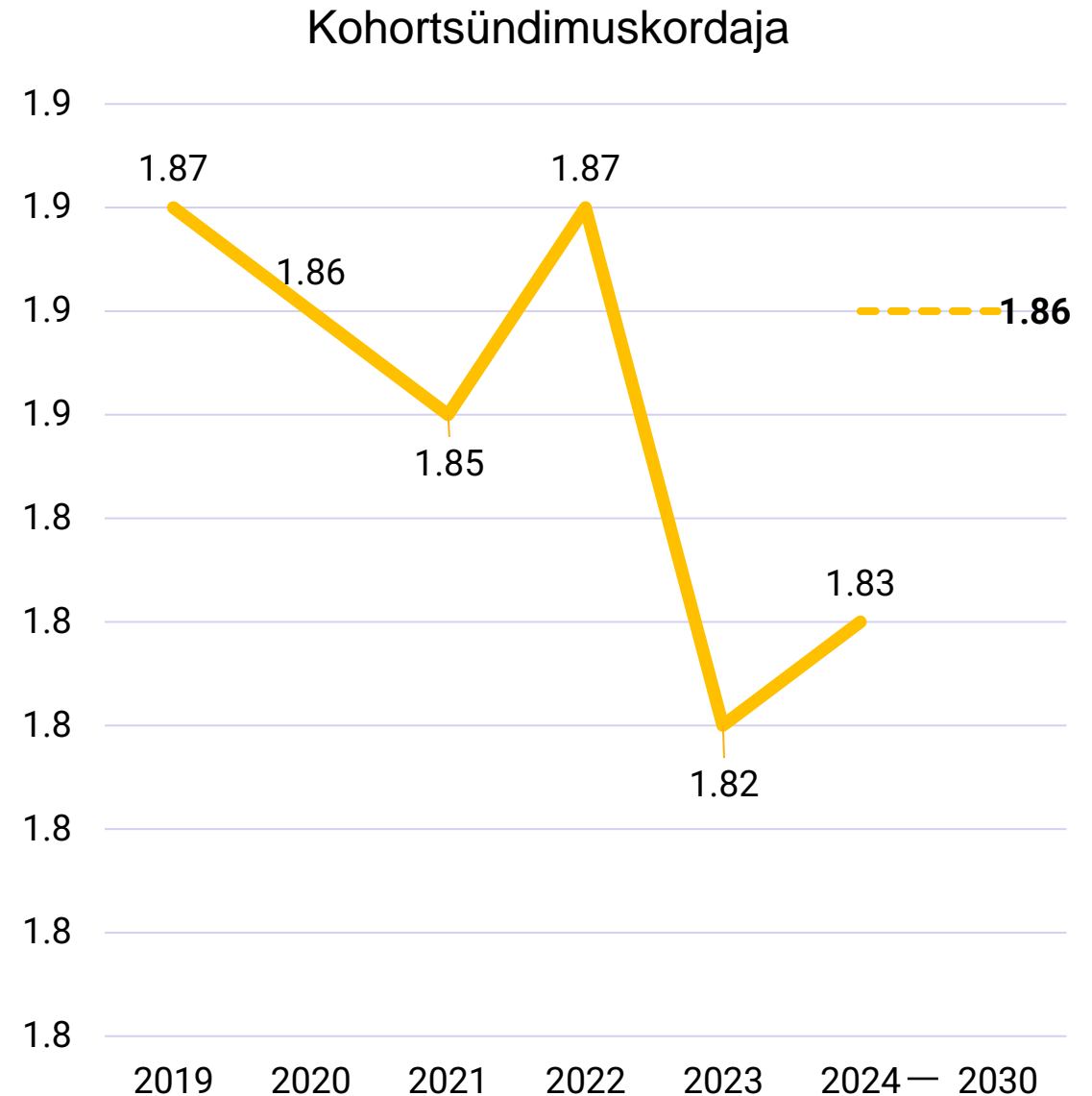
21.09.24

Madal sündimus Eestis

- 2024. a. esimese kaheksa kuuga on sündinud 10% vähem lapsi, kui aasta varem sama ajaga. **Selline trend juba kolmas aasta järjest.**
- Sündimus on langenud paljudes riikides. Eesti langus on mõnevõrra suurem, kuid Eestis langeb ka sünnitusealiste naiste arv. Lähinaabritega võrreldes oli 2023. aastal Eestist madalam summaarne sündimuskordaja Leedus ja Soomes.

ALLIKAD: Statistikaamet, Sotsiaalministeerium (sihttasemed)

Strateegilised eesmärgid

Strateegia „Eesti 2035“

Kasvatada ja toetada Eesti inimeste heaolu nii, et Eesti oleks ka kahekümne aasta pärast parim paik elamiseks ja töötamiseks.

- Heaolu arengukava 2023–2030
- Rahvastiku tervise arengukava 2020–2030
- + teised valdkondlikud arengukavad

HEAOLU ARENGUKAVA 2023-2030

Eesti on riik, kus inimesed on hoitud, ebavõrdsus ja vaesus väheneb ning toetatud on kõikide pikk ja kvaliteetne tööelu.

PROGRAMMID

Lapsed ja pered

Vanema-
ealised

Sotsiaal-
hoolekanne

Tööturg ja
tööelu

Sooline
võrdõiguslikkus
ja võrdne
kohtlemine

KOOSTÖÖS
MAJANDUS- JA
KOMMUNIKATSIOONI-
MINISTEERIUMIGA

Eesti on hea paik pere loomiseks ja laste kasvatamiseks ning Eesti lapsed on õnnelikud, kasvades hoolivas, kaasavas, turvalises ja arendavas keskkonnas.

Laste ja perede programm

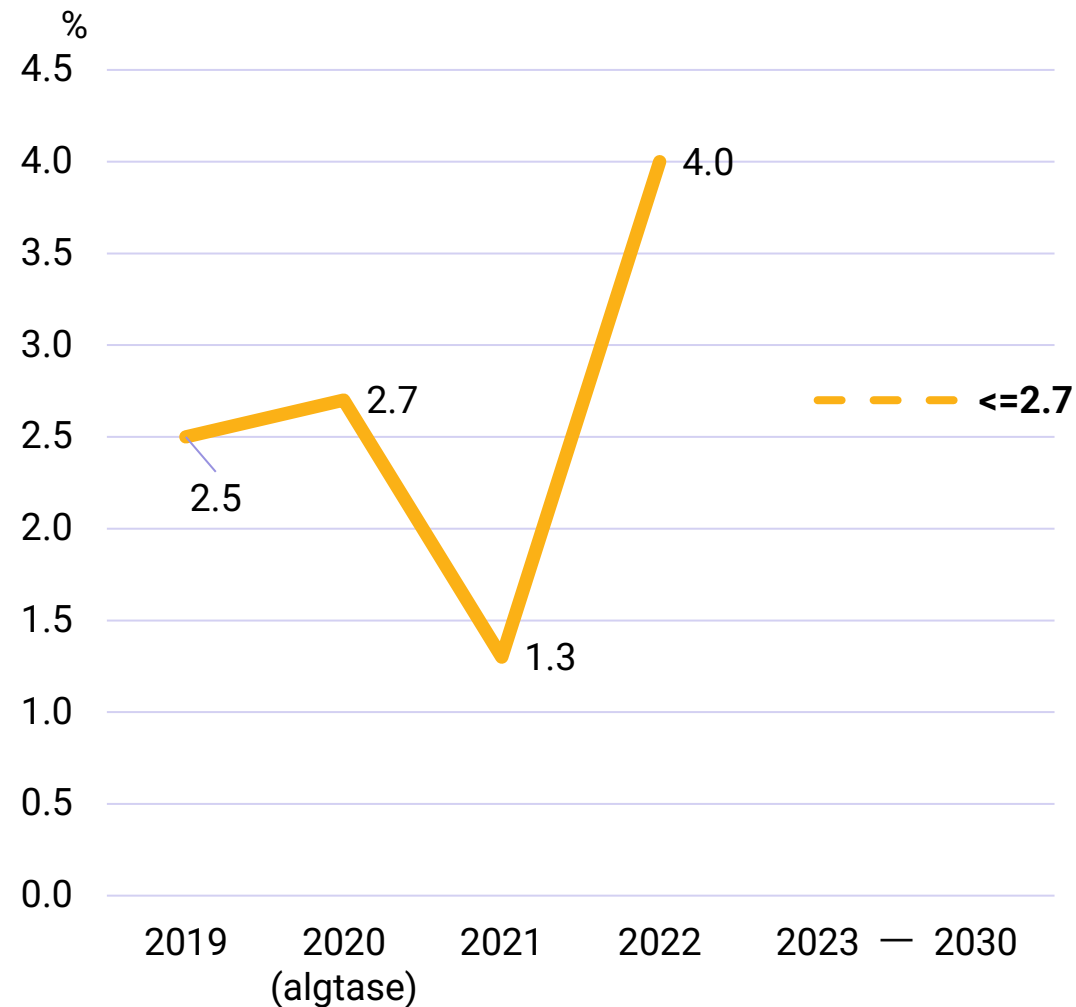
Mõõdikud:

- Laste absoluutse vaesuse määr
- Laste suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr
- 0–2-aastaste lastega 25–49-aastaste meeste ja naiste hõivelõhe
- Lapsevanemad, kes tunnevad, et vajaksid nõu ja abi, ent ei tea, kuhu või kelle poole pöörduda või ei söanda kellegi poole pöörduda (LÕVU)
- Osakaal lastest (4.–11.klass), kes on eluga üldiselt rahul (LÕVU)
- Soovitud ja tegelike laste arvu vahe

Laste absoluutse vaesuse määr

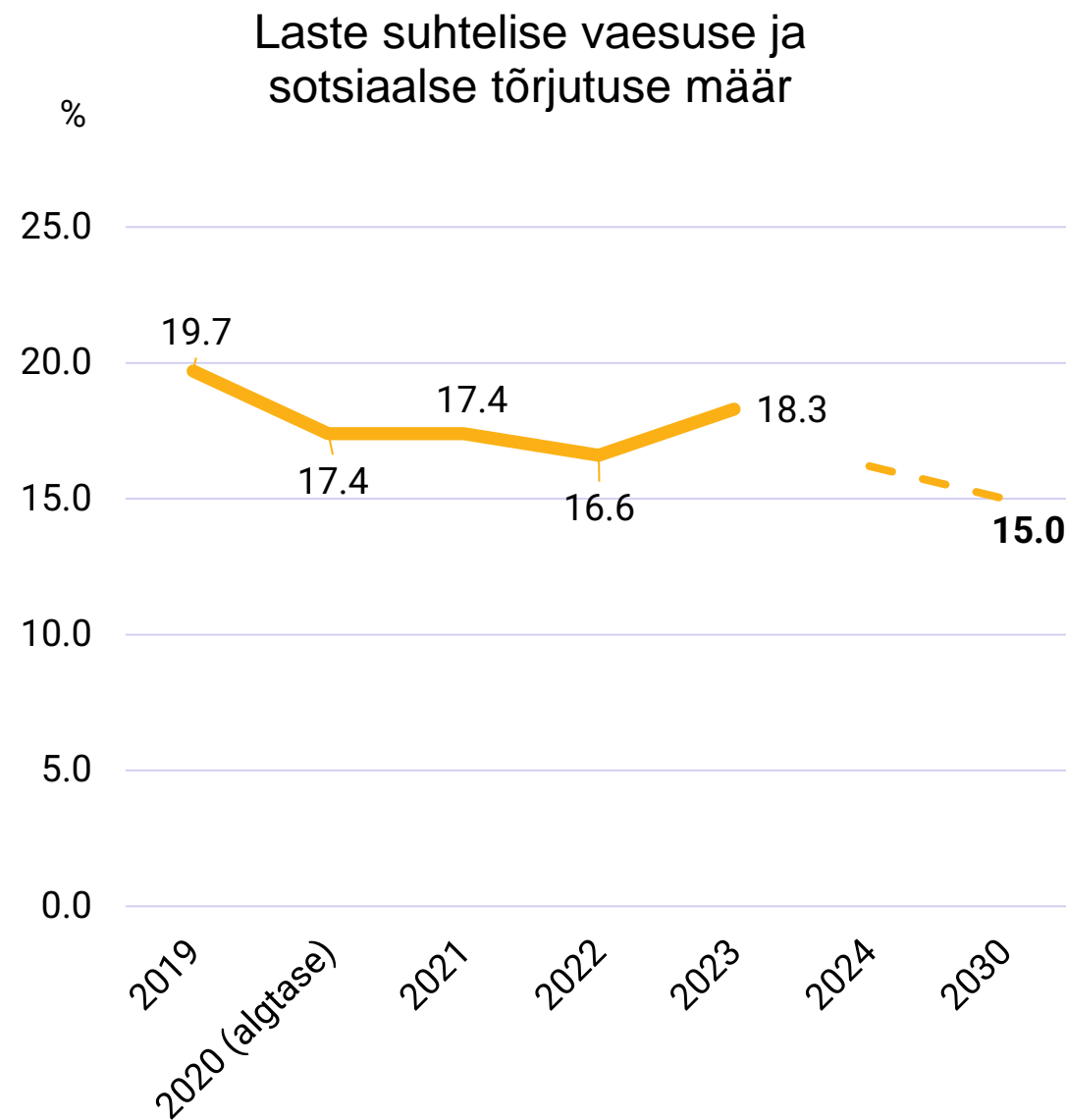
- **2021. a madalamad näitajad olid tingitud sellest, et lapsevanemad võtsid välja II pensionisamba sissemaksed** – mis ühelt poolt vähendas laste ja lastega leibkondade absoluutse vaesuse määra, kuid teisalt suurendasid suhtelise vaesuse piiri (viimane sõltub elanike sissetulekust ja selle jaotusest).
- Oluline mõju on olnud hinnatõusu tõttu suurenenud absoluutse vaesuse piiril.

Laste absoluutse vaesuse määr

Laste suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr

- Laste suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse määr on taas suurenenud ning **eesmärgini jõudmist mõjutab lisaks hüvitistele oluliselt hinnang oma majanduslikele võimalustele, samuti tööturu olukord.**

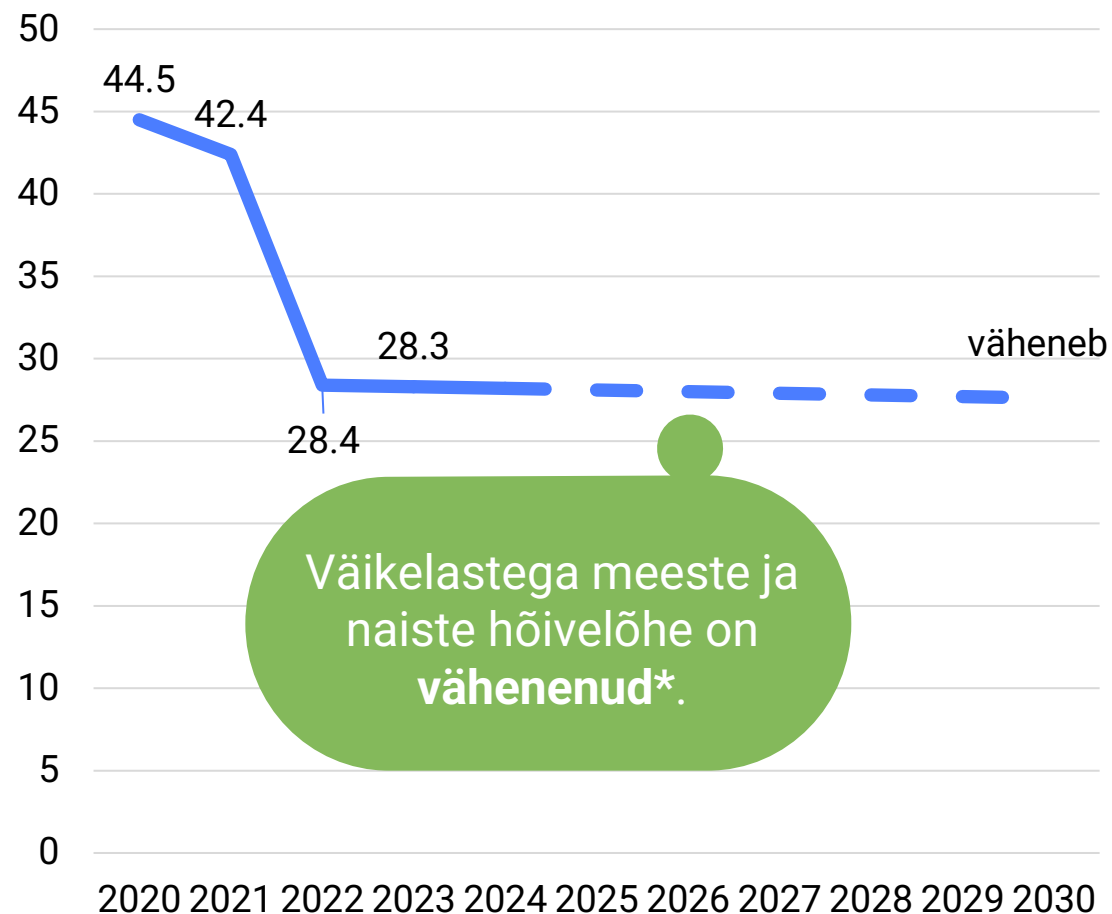
Väikelastega vanemate hõivelõhe

- **Lapsevanemad, kes tunnevad, et vajaksid nõu ja abi, ent ei tea, kuhu või kelle poole pöörduda või ei söanda kellegi poole pöörduda (LÕVU)** – viimane tegelik tase 52% (uus mõõtmine töös).
- **Osakaal lastest (4.–11.klass), kes on eluga üldiselt rahul (LÕVU)** – viimane tegelik tase 82%, (uus mõõtmine töös).
- **Soovitud ja tegelike laste arvu vahe** (indikaator on loodud, esialgsed hinnangud sügisel 2024).
- **Hoolivuse ja koostöömeelsuse indeks** (2021. a 61%; järgmine tegelik tase 2024.a lõpus).

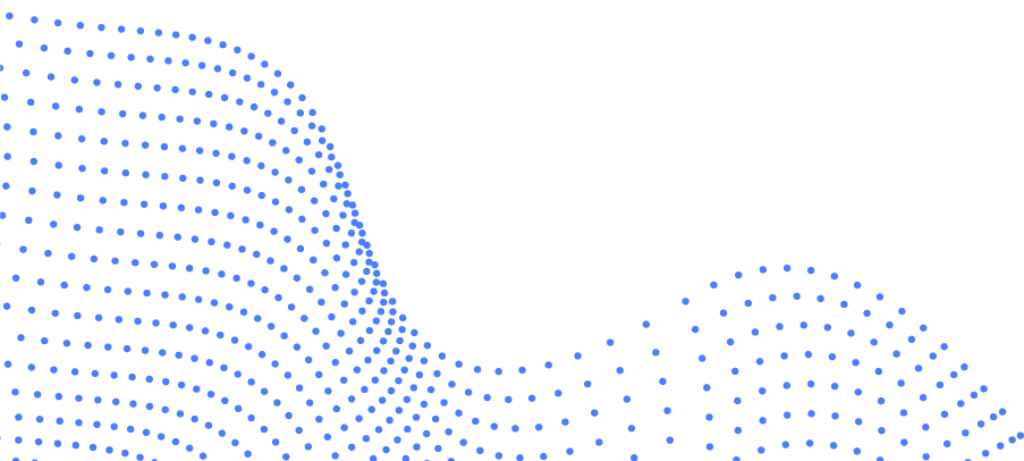
ALLIKAD: Statistikaamet, Sotsiaalministeerium (sihttasemed)

*2021. aastal toimus hõivelõhe arvutamisel meetodikamuudatus

0–2-aastaste lastega 25–49-aastaste meeste ja naiste hõivelõhe, pp

Ees seisvad väljakutsed

- **Olemasolevate laste heaolu ja perede toetamine on oluline prioriteet.**
 - Samuti on oluline pere planeerimise ja lapse saamise soovide toetamine.
 - **Oluline on, et lapsevanematel oleks tõine sissetulek**, aga samavõrd tähtis on ka kindlus, et laps saab kättesaadava ja taskukohase lasteaiakoha ning loodud on võimalused töö ja pereelu tasakaalustamiseks.
 - **Vaesuse leevendamise eesmärgil** sihitumalt toetada neid peresid, kes seda vajavad, sh jätkata üksikvanemate toetamise paketi kaasajastamist.
 - **Rohkem panustada vanemaharidusse**, et pakkuda peredele tuge. Partnerlussuhete probleemid on sageli põhjuseks, miks lapsed jäävad saamata.
 - **Laste heaolu parandamiseks** on vaja integreeritud ja kättesaadavaid sotsiaal-, haridus- ja tervishoiuteenuseid.
-

Kuidas toetada sündimust?

Sündimust toetab:

- ühiskonna julgeolek ja heaolu tase;
- stabiilne perepoliitika;
- võrdsed võimalused, töö ja pereelu ühildamine, teenuste kättesaadavus;
- laste ja noorte terviseriskide vähendamine;
- füüsilise ja vaimse tervise toetamine;
- ebavõrdsuse ja vaesuse vähendamine, võrdsete võimaluste tagamine lastele;
- ühiskonna pere- ja lapsesõbralikkus.

Meil on olemas:

- rahalised toetused peredele, eesmärgiga pakkuda lastele paremat kasvukeskkonda;
- paindlikud töötingimused, sh kaugtöö võimalused, töö ja pereelu ühildamine, lastehoiusüsteem;
- vanemluse toetamine, oskuste arendamise (küll mitte piisavas mahus) ja perelepitusteenusega;
- meditsiin ja muud tugiteenused elanikkonna vaimsesse ja füüsilisse tervisesse panustamiseks, sh viljatusravi.

Mida saaks veel teha?

- stabiilsus ja julgeolek;
- noorte toetamine nende eluvalikutes;
- pikaajased lahendused sündimuskriisile;
- laste ja lastega perede veelgi suurem väärtustamine;
- vanemluse toetamine.

Pereteoetuste ja vanemahüvitise tervikanalüüs

november 2024

- Perepoliitika roheline raamat (2015)
- Analüüs keskendub kehtiva perepoliitika süsteemi eesmärgipärasusele ning pakub välja soovitusi süsteemi täiustamiseks, et toetada sündimust, töö- ja pereelu ühildamist, majanduslikku toimetulekut ning laste heaolu.
- Lähiaastatel tehtud uuringud, andmed erinevatest andmebaasidest (nt Statistikaamet, SKA) ja täiendavalt tellitud analüüsid.
- Millisesse perre sünnivad lapsed (Eesti Statistikaamet)
- Lapsevanemate töötamine (Eesti Statistikaamet)
- Väikelaste emade töötuna arvel olek lapse isa vanemapuhkuse ajal (Eesti Töötukassa)
- Pereväärtused (Kairi Kasearu, TÜ)
- Vanemahüvitis ja sündimus (Allan Puur, TLÜ)
- Isapuhkus ja emaduslõiv: Isade vanemahüvitise kasutamise mõju soolisele võrdõiguslikkusele (Marge Unt, Kadri Täht, Kadri Aavik, TLÜ)

Tellitud analüüsid:

- Vanemahüvitist jaganud perede kogemused: kvalitatiivne uuring peredes, kus isa võttis jagatavat vanemahüvitist (Eesti Rakendusuuringu Keskus Centar)

Perepoliitika aluspõhimõtted

Peretoetuste ja vanemahüvitise tervikanalüüsi tööversioon

Kestlikkus

- Perepoliitika peab tagama perede ja ühiskonna pikaajalise jätkusuutlikkuse, soodustades põlvkondade sujuvat vahetumist ja jätkusuutlikku arengut.

Järjepidevus ja ajakohasus

- Perepoliitika peab olema stabiilne, kuid paindlik, et kohaneda muutuvate olude ja väljakutsetega ning pakkuda peredele tuge kriiside ja majanduslike raskuste ajal.

Valikuvabaduste austamine

- Peredel peab olema vabadus teha iseseisvaid otsuseid peremudeli, laste arvu ja elustiili osas, ilma riigipoolse survestamiseta.

Valdkondade vaheline lõimitus

- Laiemate sotsiaalsete eesmärkide saavutamiseks peavad ka teised poliitikavaldkonnad aktiivselt panustama perepoliitika eesmärkide täitmisse.

Solidaarsus

- Perepoliitika lähtub solidaarsusest, kus ühiskond jagab osa laste kasvatamise kuludest, nähes seda sotsiaalse investeeringuna tulevikku.

Teaduspõhisus

- Perepoliitika peab tuginema teaduslikele uuringutele ja analüüsidele, et mõista perede vajadusi ja kohandada meetmeid vastavalt ühiskonna arengule.

Aitäh!

